

Özel Eğitimde Bütünleştirilmiş Sınıf Yönetimi

Editörler:

Ahmet BİLDİREN

Bertan AKYOL

Editörler: Doç. Dr. Ahmet BİLDİREN - Doç. Dr. Bertan AKYOL

ÖZEL EĞİTİMDE BÜTÜNLEŞTİRİLMİŞ SINIF YÖNETİMİ

ISBN 978-625-7880-96-1

DOI 10.14527/ 9786257880961

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2020, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taran-maktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Eylül 2020, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.

Çetin Emeç Bulvarı 1314. Cadde No: 37A-B

Çankaya/ANKARA

Tel: (0312) 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 36306

Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Bütünleştirilmiş eğitim, tüm öğrencilerin potansiyellerini ortaya çıkarma ve geliştirme sürecidir ve bu süreç uzun zamandır özel eğitim ihtiyacı olanlar da dahil olmak üzere tüm öğrenciler için en iyi eğitim uygulaması olarak önerilmektedir. Bütünleştirilmiş eğitim, kültür, cinsiyet, dil ve yetenek farklılıklarından bağımsız olarak, tüm çocukların aynı ortamda öğrenebilecekleri kavramı temel alır. Okul, en az kısıtlayıcı öğrenme ortamında çeşitli ihtiyaçları olan öğrencileri eğitmek ve dahil etmek için bir yer olarak algılanmaktadır. Kapsayıcı bir okuldaki tüm çocuklar eşit eğitim olanaklarına erişerek potansiyellerine ulaşabilmelidir.

Bütünleştirilmiş bir eğitim ortamında özel gereksinimli çocukların potansiyellerini ortaya koyabilmeleri ve geliştirebilmeleri bazı faktörlere bağlıdır. Bütünleştirmenin başarılı bir şekilde yürütülmesi öğretmenlerin kendilerini yeterli hissetmesi, okul yöneticilerin bütünleştirmeyi desteklemesi, ailelerin işbirliği yapması, bireyselleştirilmiş eğitim programlarının doğru uygulanması ve sınıf yönetimi gibi konulara bağlıdır. Sınıf yönetimi bu faktörler arasında özel gereksinimli öğrenciler için ayrıca bir öneme sahiptir. Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerisi de öz-yeterliliklerine bağlıdır. Sınıf yönetiminde öz-yeterlilik, öğretmenin sınıflarındaki zorlu koşulları yönetme becerisine olan inancı ifade etmektedir.

Özel gereksinimli öğrenciler problem davranışlara sahip olabilirler ve bu durum öğretmenlerin dikkatini daha çok özel gereksinimli öğrencilere ayırmasına neden olabilir. Yüksek öz-yeterliliğe sahip öğretmenler, övgü ve olumlu pekiştirme de dahil olmak üzere birçok strateji kullanır ve öğrencilerin kendi davranışlarından sorumlu olmalarını sağlamak için sınıf yönetimi stratejileri uygularlar. Bu sayede öğrenciler, öğrenme çalışmalarını artıran çalışma rutinleri, zorlukların üstesinden gelme yeteneği, öz yönetim ve sebat geliştirirler. Öğretmen öz-yeterliliği, öğrencilerin davranışsal sorunlarının azaltılması ile olumlu ilişkilidir. Ayrıca yüksek öz yeterliliğe sahip öğretmenlerin öğrenci davranışlarını uygun bir şekilde ele alabileceği birçok çalışmayla ortaya konmuştur. Bütünleştirilmiş eğitimde etkili bir sınıf yönetimi ön koşuldur, çünkü özel gereksinimli öğrenciler sınıfta zorlayıcı davranışlar sergilediklerinde, bu durumla başa çıkmak için ilk başta öğretmenler devreye girmektedir. Bu nedenle bu çalışmada bizler, bütünleştirilmiş eğitim ortamındaki sınıflarda özel gereksinimli öğrencilerin gelişimsel özelliklerinin yanı sıra özel gereksinim özelliklerini de vurgulayarak öğretmenlerin sınıf yönetimine dair öz-yeterliliklerini desteklemeyi amaçladık. Bu amaç doğrultusunda ilgili alanda çalışan akademisyenlerce özel gereksinim gruplarının özelliklerine göre sınıf yönetiminde, olumlu ve olumsuz davranışlarda nelere dikkat edebileceğimizi açıklamaya çalıştık. Şuna inanıyoruz ki bütünleştirmede öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilere yönelik yeterliliklerini destekleyebilirsek, özel gereksinimli

öğrencilerimiz potansiyellerini daha doğru sergileyebilecekler ve bütünleştirme daha başarılı olacaktır. Bu yolda bir katkımız olabilirse ne mutlu bizlere...

Editörler

Doç. Dr. Ahmet BİLDİREN

Doç. Dr. Bertan AKYOL

AYDIN, 2020

Bölümler ve Yazarları

Editörler: Doç. Dr. Ahmet BİLDİREN - Doç. Dr. Bertan AKYOL

1. Bölüm: Özel Eğitimde Bütünleştirme ve Sınıf Yönetimi

Doç. Dr. Ahmet BİLDİREN - Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Orcid No: 0000-0003-3021-4299

Doç. Dr. Bertan AKYOL - Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Orcid No: 0000-0002-1513-1885

2. Bölüm: Zihinsel Yetersizlikte Sınıf Yönetimi

Dr. Öğr. Üyesi Gamze ALAK - Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Orcid No: 0000-0002-4054-5617

3. Bölüm: Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler ve Sınıf Yönetimi

Dr. Öğr. Üyesi Ceyhan SERVİ - Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Orcid No: 0000-0002-3960-347X

4. Bölüm: Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler İçin Sınıf Yönetimi

Dr. Öğr. Üyesi Tahsin FIRAT - Adıyaman Üniversitesi

Orcid No: 0000-0002-3577-7907

5. Bölüm: Özel Yetenekli Öğrencilerde Sınıf Yönetimi

Dr. Öğr. Üyesi Mahmut ÇİTİL - Gazi Üniversitesi

Orcid No: 0000-0001-7607-6595

Dr. Öğr. Üyesi Zehra ATBAŞI - Necmettin Erbakan Üniversitesi

Orcid No: Orcid No: 0000-0002-2758-1277

6. Bölüm: İşitme Yetersizliğinde Sınıf Yönetimi

Doç. Dr. Pelin PİŞTAV AKMEŞE - Ege Üniversitesi

Orcid No: 0000-0001-8269-3899

7. Bölüm: İletişim, Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Öğrencilerde Sınıf Yönetimi

Doç. Dr. Pelin PİŞTAV AKMEŞE - Ege Üniversitesi

Orcid No: 0000-0001-8269-3899

8. Bölüm: Ortopedik Yetersizliği Olan Öğrencilerde Sınıf Yönetimi

Dr. Öğr. Üyesi A. Emel SARDOHAN YILDIRIM - Akdeniz Üniversitesi

Orcid No: 0000-0002-2393-299X

9. Bölüm: Görme Yetersizliği Olan Öğrencilerde Sınıf Yönetimi

Dr. Öğr. Üyesi Ömür GÜREL SELİMOĞLU - Akdeniz Üniversitesi

Orcid No: 0000-0003-3212-713X

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

ÖZEL EĞİTİMDE BÜTÜNLEŞTİRME VE SINIF YÖNETİMİ

ÖZET	1
Özel Eğitimde Bütünleştirme ve Sınıf Yönetimi Kavramlarına Genel Bir Bakış	2
BÖLÜM TARTIŞMA SORULARI	7
ÖNERİLEN OKUMALAR.....	7
KAYNAKÇA	8

2. BÖLÜM

ZİHİNSEL YETERSİZLİKTE SINIF YÖNETİMİ

ÖRNEK OLAY	11
Bölümün Amacı	12
ÖZET	13
Zihinsel Yetersizliğin Tanımı	13
Zihinsel Yetersizliğin Özellikleri	15
Zihin Zihinsel Yetersizliği Değerlendirme ve Tanılama	16
Zihinsel Yetersizliğin Sınıflandırılması	19
Zihinsel Yetersizliğin Yaygınlığı ve Nedenleri.....	21
Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler İçin Bütünleştirme.....	22
Başarılı Bütünleştirme İçin Gereken Temel Beceriler	26
Sınıf Topluluğu Oluşturma ve Sürdürme	28
Kanıtı Dayalı Sınıf Yönetimi Uygulamaları.....	33
Bütünleştirme İçin Ne Kadar Yol Aldık?.....	40
İşlevsel Davranış Değerlendirmesi	41
BÖLÜM TARTIŞMA SORULARI	46
ÖNERİLEN OKUMALAR.....	46
KAYNAKLAR.....	46

3. BÖLÜM

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN ÖĞRENCİLER VE SINIF YÖNETİMİ

ÖRNEK OLAY	51
Bölümün Amacı	53
ÖZET	53
GİRİŞ	54
OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU (OSB).....	54
OSB OLAN ÇOCUKLAR VE EĞİTİMLERİ	59
Ayrı Özel Eğitim Uygulamaları	60
Genel Eğitim Sınıflarında Bütünleştirme Uygulamaları.....	61
OSB OLAN ÇOCUKLAR VE SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİ	63
Önleyici Sınıf Yönetimi Stratejileri	64
Fiziksel Düzenlemeler	64
Sınıf Kurallarının Belirlenmesi	65
Her Çocuğa Eşit Oranda Öğrenme Fırsatları Sağlanması.....	67
Etkili Öğretim Yöntemlerinin Belirlenmesi	68
Görsel ipuçları kullan	70
Öğrenmeye İlişkin Olumlu Davranışların Pekiştir	71
Uygun zorluk derecesinde görevler ver	72
Yaşa uygun materyaller kullan	72
Seçme fırsatı ver	72
Sözel yönergeleri küçük adımlar halinde ver	72
Yönerge verdikten sonra zaman tanı.....	72
Somut örnekler kullan ve uygulama etkinlikleri yap	73
Bilinmeyen yeni bilgi ve becerilerin çocuğun bildiği çevrede sun	73
Önemli olan noktaları vurgula.....	73
Çocuğun takıntılı olduğu konuları farklı hedeflere yönlendir ya da genişlet.....	74
Bireyi tanı, güçlü yanlarını ya da ilgilerini listele	74
Yetenek ve ilgisini belirle	74
Pekiştireçlerin Doğru Şekilde Sunulması	74
Geçişlerin Düzenlenmesi	75
Açık, Net ve Anlaşılır Yönerge Verilmesi.....	77
Sosyal Becerilerin Öğretimi.....	78
Doğrulamalı Sınıf Yönetimi Stratejileri	79
Problem Davranışlarla Baş Etme.....	79

Problem Davranışların Azaltılması	81
Ayrımlı Pekiştirme	81
Yeniden Yönlendirme	83
Davranışı Söndürme	83
Tepkinin Bedeli	84
Mola	84
ÖNERİLEN OKUMALAR.....	85
KAYNAKÇA	86

4. BÖLÜM

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÖĞRENCİLER İÇİN

SINIF YÖNETİMİ

ÖRNEK OLAY	89
Amaçlar.....	89
ÖZET	90
GİRİŞ.....	90
Öğrenme Güçlüğü ve Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilerin Özellikleri.....	91
Okul Öncesi Dönemde Öğrenme Güçlüğü.....	92
Okul Döneminde Öğrenme Güçlüğü	93
Okuma Güçlüğü	94
Yazma Güçlüğü	95
Okul Öncesi Döneminde Yazma Güçlüğü	95
Okul Döneminde Yazma Güçlüğü	96
Matematik Güçlüğü	96
Okul Öncesi Döneminde Matematik Güçlüğü.....	96
Okul Döneminde Matematik Güçlüğü.....	97
Sözel Olmayan Öğrenme Güçlüğü.....	97
ÖRNEK OLAY	98
Sınıfın Fiziksel Düzenlenmesi	99
Sınıfta İstenmeyen Davranışlar.....	100
İstenmeyen Davranışların Yönetimi Olumlu Davranışları Pekiştirin	101
Kuralları Belirleyin.....	102
Teneffüs Sonrası İçin Hazırlıklı Olun	103
Olumlu Duygu Yansıtın.....	103
Öğrencilerle Konuşmanın Daha İyi Yollarını Bulun	104
Hatalı Davranışı Önlemek İçin Çevreyi Tutarlı ve Yapısal Tutun.....	104
Öğrencinin Sosyal Kabulünü Artırmaya Çalışın	105

Öğrencilerin Başarılı Olmasına Yardımcı Olun	106
Sosyal Beceri Geliştirmelerine Yardımcı Olun	109
İç Denetim Odağını Güçlendirin	109
Daha Fazla İşbirliği Yapın.....	110
Güçlü Yönlerini Bulmaya Çalışın	111
Pekiştireçler ve Sözleşmeler Kullanın	112
Pekiştireçler	112
Sözleşmeler (Kontrat)	112
Problemlili Davranışı Ele Alın	113
“Top Sende” Tekniği.....	113
Mola	114
Aşırı Düzeltme.....	114
Kriz Yönetimi.....	115
TARTIŞMA SORULARI.....	116
ÖNERİLEN OKUMALAR.....	116
KAYNAKÇA	116

5. BÖLÜM

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERDE SINIF YÖNETİMİ

ÖRNEK OLAY.....	121
Bölümün Amacı	122
ÖZET	122
GİRİŞ	123
Özel Yetenekliler ve Özellikleri.....	125
Özel Yeteneklilerde Sınıf Yönetimi.....	127
Ders Öncesi Yapılması Gerekenler.....	128
Derse Başlandığında Yapılması Gerekenler	131
Ders Sırasında Dikkat Edilmesi Gerekenler	132
Ders Sonunda Yapılması Gerekenler	134
Özel Yeteneklilerde Sınıf ve Davranış Yönetimiyle İlgili Öğretmenlere Öneriler ...	136
BÖLÜM TARTIŞMA SORULARI	141
ÖNERİLEN OKUMALAR	142
KAYNAKÇA	142

6. BÖLÜM İŞİTME YETERSİZLİĞİNDE SINIF YÖNETİMİ

ÖRNEK OLAY	145
Bölümün Amacı	146
ÖZET	146
GİRİŞ	147
Tanım, Nedenler ve Sınıflandırma	148
İşitme Yetersizliği Olan Çocukların Gelişimsel Özellikleri	153
BÖLÜM TARTIŞMA SORULARI	169
ÖNERİLEN OKUMALAR	169
KAYNAKÇA	170

7. BÖLÜM İLETİŞİM, DİL VE KONUŞMA YETERSİZLİĞİ OLAN ÖĞRENCİLERDE SINIF YÖNETİMİ

ÖRNEK OLAY	175
Bölümün Amacı	176
ÖZET	176
GİRİŞ	177
İletişim, Dil ve Konuşma Kavramları	177
İletişim, Dil ve Konuşma Yetersizlikleri	181
Sınıf Ortamında Sözel Olmayan İletişim Ögeleri	189
Okulda Ortamında Karşılaşılan İletişim Engelleri	194
İletişim Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Öğrencilerin Öğretmenlerine Öneriler	195
ÖNERİLEN OKUMALAR	198
KAYNAKÇA	198

8. BÖLÜM ORTOPEDİK YETERSİZLİĞİ OLAN ÖĞRENCİLERDE SINIF YÖNETİMİ

ÖRNEK OLAY	203
Amaçlar	205
ÖZET	205
GİRİŞ	205
Tanım	206
Nedenleri	206
Özellikleri	207
Bilişsel ve Akademik Özellikler	207
Duyusal Özellikler	208

Davranış Özellikleri	208
Sosyal Özellikler	209
Ortopedik Yetersizliği Olan Öğrencilerin Sınıfında Sınıf Yönetimi	209
Sınıfın Fiziksel Düzenlenmesi	211
Sınıfın Kurallarının Düzenlenmesi	212
Sınıf Yönetimine Destek Etkinlikleri	214
BÖLÜM TARTIŞMA SORULARI	225
ÖNERİLEN OKUMALAR	225
KAYNAKÇA	225

9. BÖLÜM

GÖRME YETERSİZLİĞİ OLAN ÖĞRENCİLERDE SINIF YÖNETİMİ

ÖRNEK OLAY	229
Bölümün Amacı	230
ÖZET	230
GİRİŞ	231
GÖRME YETERSİZLİĞİNİN TANIMLANMASI	232
Görme Yetersizliği Olan Bireyler	232
Tıbbi Tanım	232
Eğitsel Tanım	233
Görme Yetersizliğinin Sınıflandırılması	234
GÖRME YETERSİZLİĞİNİN NEDENLERİ	234
Gözün Yapısı ve İşleyişi	234
Görme Nasıl Oluşur?	236
Görme Yetersizliği Olan Öğrencilerin Özellikleri	242
Bilişsel ve Akademik Özellikler	242
Davranış Özellikleri	243
Duygusal /Sosyal Özellikler	243
Görme Yetersizliği Olan Öğrencilerin Sınıfında Sınıf Yönetimi	244
Sınıfın Fiziksel Düzenlenmesi	247
Sınıfın Kurallarının Düzenlenmesi	251
Sınıf İkliminin Oluşturulması	253
Öğretme-Öğrenme Zamanının Düzenlenmesi	254
Öğrencinin Benlik Kavramının Güçlendirilmesi	258
BÖLÜM TARTIŞMA SORULARI	261
ÖNERİLEN OKUMALAR	262
KAYNAKÇA	262
Yazarlar Hakkında	265

1. BÖLÜM

ÖZEL EĞİTİMDE BÜTÜNLEŞTİRME VE SINIF YÖNETİMİ

Doç. Dr. Ahmet BİLDİREN - *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*
Orcid No: 0000-0003-3021-4299

Doç. Dr. Bertan AKYOL - *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*
Orcid No: 0000-0002-1513-1885

Bölüm Amacı

Kitabın bu bölümünü okuyan öğrenciler;

1. Bütünleştirme kavramını açıklayabilir.
2. Bütünleştirmenin yararlarını açıklayabilir.
3. Bütünleştirme ve sınıf yönetimi arasındaki ilişkiyi kurabilir.

ÖZET

Günümüz toplumunda bütünleştirilmiş bir sınıf, özel gereksinimli olan ve olmayan öğrencilerden oluşur. Başka bir deyişle, bütünleştirilmiş bir sınıf; yetenek veya özel gereksinimden bağımsız olarak tüm öğrencileri aynı sınıfta gruplandırır, böylece her düzeyde öğrenciler birbirleriyle etkileşim kurabilirler. Bütünleştirilmiş bir sınıfın amacı, özel gereksinimli bireylerin potansiyel ve ihtiyaçlarına uygun bir şekilde akranları ile birlikte eğitim almasını sağlamaktır. Bütünleştirmenin hem özel gereksinimli hem de tipik gelişim gösteren öğrenciler için yararlı olduğu birçok çalışma ile ortaya koyulmaktadır. Ayrıca bütünleştirme yasa ve yönetmelikler tarafından desteklenen bir görevdir. Bu görevin başarılı bir şekilde yürütülmesi öğretmenlerin kendilerini yeterli hissetmesi, okul yöneticilerin bütünleştirmeyi desteklemesi, ailelerin işbirliği yapması, fiziksel şartların uygun olması, bireyselleştirilmiş eğitim programlarının doğru uygulanması ve büyük oranda sınıf yönetimi ile ilişkilidir. Etkili sınıf yönetimi olumsuz ve istenmeyen

davranışları azaltabilecek, öğrencilerin katılımını arttırabilecek ve öğrenmesi için daha fazla zaman sağlayabilecektir. Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini arttırmaları, özel gereksinimli öğrencilerin olumsuz davranışları azaltmak ve önlemek için önleyici tedbirler almalarını sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Bütünleştirme, özel gereksinim, sınıf yönetimi

Özel Eğitimde Bütünleştirme ve Sınıf Yönetimi Kavramlarına Genel Bir Bakış

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonunun (UNESCO), özel gereksinimi olan bireylerin eğitimi konferansında sunulan Salamanca Bildirisi, bütünleştirilmiş eğitim ilkesini ön plana çıkarmış ve bunu takiben bu ilkelere eğitimciler ve uluslararası topluluklar tarafından kabul görmüştür (UNESCO, 1994). Özel gereksinimli bireylerin haklarına ilişkin uluslararası düzeyde artan ilgi, özel gereksinimli bireylerin haklarını desteklemek için yasalarda ve düzenlemelerde köklü değişikliklere yol açmış ve bu durum, tüm öğrencilerin kendi okullarında eğitim hizmeti alma hakkının desteklenmesini sağlamıştır. Farkındalık ve yasalardaki bu değişiklikler, özel gereksinimli öğrencilerin, okullarında özel gereksinimli olmayan akranlarına dahil edilmesine vurgu yapılmasına katkıda bulunmuştur. Son yirmi yılda kapsayıcı eğitim perspektifi birçok ülkede olumlu değişikliklere uğramıştır (Leyser ve Kirk, 2004).

Bütünleştirilmiş eğitime ilişkin olumlu görüşler Türkiye’de de gün ve gün artmaktadır. Dünyanın diğer ülkelerinde olduğu gibi bütünleştirmenin tanımı doğrultusunda, Türkiye’de de özel gereksinimli çocukların özel gereksinimli olmayan akranlarıyla birlikte eğitim alması temel ilke olarak savunulmuştur (Sucuoğlu ve Kargın, 2008). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2018 Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları; “Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitim” olarak tanımlanmıştır. Özel gereksinimli bireylerin tipik gelişim gösteren bireylerle birlikte eğitim almasının benzer yönetmeliklerle yasal zemini oluşturulmuş ve bütünleştirilmiş eğitim ortamları yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır.

Bütünleştirilmiş eğitim, tüm öğrencileri hazırbulunmuşlukları, özel gereksinimleri veya diğer kişisel özellikleri ile birlikte karşılayan okul sistemleri olarak karakterize edilir (Malinen, Savolainen ve Xu, 2012). Bütünleştirilmiş eğitim artık önemsiz bir konu değildir (UNESCO, 2008) ve tüm öğrenciler için önemli ve ya-

rarlıdır. Özel gereksinimli çocukların bütünleştirilmiş sınıflardan olumlu yönde yararlandığı birçok çalışma ile ortaya koyulmaktadır. Bunun önemli bir nedeni sınıfta özel gereksinimli ve özel gereksinimli olmayan öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurma şansının verilmesidir. Dupies ve diğerlerinin (2006) yaptığı çalışmada bütünleştirme ortamında özel gereksinimli öğrencilerin yüksek motivasyona sahip oldukları, akademik ve sosyal açıdan başarılı oldukları ortaya koyulmuştur. Ayrıca özel gereksinimli öğrencilerin, yanlarında bulunan tipik gelişim gösteren öğrenciler ile öğrenme yeterliliklerinin arttığı tespit edilmiştir. Rea, McLaughlin ve Walther-Thomas (2002) tarafından yapılan bir çalışmada öğrencilerin bütünleştirici bir ortama katılmaları, akademik olarak daha iyi performans göstermelerine ve sosyal, duygusal ve iletişim becerilerini geliştirmelerine olanak tanıdığı sonucuna varılmıştır. Bütünleştirmenin yararı sadece özel gereksinimli öğrenciler için değil, aynı zamanda tipik gelişim gösteren öğrenciler için de yararlı olabilir. Bütünleştirme, özel gereksinimli olmayan öğrencilerde yeni bir tutum oluşmasını ve başkalarına karşı daha hoşgörülü olmalarına sağlayabilir (Kavale ve Forness, 2000). Bununla birlikte öğretmenlerin tüm öğrencilere en iyi eğitimi vermek için birlikte çalışması gereken bir okul kültürü oluşturur (Jeyaprabhan ve Buli-Holmberg, 2016).

Bütünleştirmenin özel gereksinimli bireyler için yararlı olduğu ortayken, bütünleştirme ile ilgili sorunlar da yaşanmaktadır (Forlin, Loreman, Sharma & Earle, 2009; Gül ve Vuran, 2015; Kargın, 2014; Sucuoğlu, Bakkaloğlu ve Ertürk, 2015). Bütünleştirmenin başarılı bir şekilde yürütülmesi öğretmenlerin kendilerini yeterli hissetmesi, okul yöneticilerin bütünleştirmeyi desteklemesi, ailelerin işbirliği yapması, fiziksel şartların uygun olması, bireyselleştirilmiş eğitim programlarının doğru uygulanması ve sınıf yönetimi ile ilişkilidir (Burke ve Shutlerland, 2004; Chamberlain, Kasari ve Rotheram-Fuller, 2007; Odluyurt ve Batu, 2013; Peebles ve Mendaglio, 2014; Sucuoğlu, 2006). Bu bileşenleri başarılı bir bütünleştirmeye götürecekt en önemli aktör öğretmenlerdir (Gregor ve Campbell, 2001; Peebles ve Mendaglio, 2014; Segall & Campbell, 2012). Ancak yapılan çalışmalar öğretmenlerin kendilerini bütünleştirme uygulamalarında yetersiz hissettiklerini ortaya koymaktadır (Burke ve Shutlerland, 2004; Bozarlan ve Batu, 2014; Kargın, 2014; Sucuoğlu, Bakkaloğlu, İçcen-Karasu, Demir ve Akalın, 2014; Ülger, 2019).

Genellikle, genel eğitim öğretmenleri özel gereksinimli öğrencilerinin öğrenme ihtiyaçlarını karşılama konusunda kendilerini dezavantajlı hissediler (Blanton, Pugach ve Florian, 2011). Çalışmalar genellikle özel eğitim öğretmenlerinin bütünleştirmeye yönelik olarak tutumlarının sınıf veya branş öğretmenlerinden daha olumlu oldukları sonucuna varmaktadır (Balboni ve Pedrabissi, 2000; Engelbrecht, Savolainen, Nel ve Malinen, 2013; Moberg, 2003).